

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XI. — Izdan in razposlan dne 9. marcija 1882.

27.

Dopustno pismo od 23. januarja 1882,
za lokomotivno železnico od postaje Kutnogorske do istoimenega mesta.

M i F r a n c J o ž e f P r v i,
po milosti Božji cesar avstrijski,

apostolski kralj ogerski, kralj češki, dalmatinski, hrvaški, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski; nadvojvoda avstrijski; véliki vojvoda krakovski, vojvoda lotarinški, saleburški, štirski, koroški, kranjski, bukovinski, gornje-sleški in dolnje-sleški; véliki knez erdeljski; mejni grof moravski; pokneženi grof habsburški in tirolski itd. itd. itd.

Ker je Vilhelm Teller v imenu firme Michael B. Teller v Pragi zaprosil da bi mu se dala dopustitev ali koncesija v delo in rabo lokalne železnice od postaje Kutnogorske c. kr. priv. avstrijske severno-zahodne železnice do mesta Kutnogore, vzvidelo Nam se je z ozirom na občno korist tega podjetja imenovanemu prositelju po postavi o dopuščanji železnice od 14. sepmbra 1854 (Drž. zak. št. 238) in postavi od 25. maja 1880 (Drž. zak. št. 56) to dopustitev podeliti tako le:

§. 1.

Dajemo firmi Michael B. Teller v Pragi pravico narediti in uživati lokomotivno železnico od postaje Kutnogorske avstrijske severno-zahodne železnice do mesta Kutnogorskega, ki jo bode izvesti kot lokalno železnico s pravilno medkolesno širino, z dovlačnicami k ondukajšnjim cukrarnicam.

§. 2.

Železnici, ki je predmet te dopustnice, dodeljujejo se naslednja olajšila:

- a) Oprostitev od štempljev in pristojbin za vse pogodbe, knjižne vpise, vloge in druge listine v nabavo kapitala in zagotovilo obresti od kapitala in vožnje ali vršbe do časa, ko se začne vozna služba, in za pridobitev zemljišč, za delo in opravo do konca prvega gosp. leta;
- b) oprostitev od presnemščine, kar se je nabere o nakupu zemljišča;
- c) oprostitev od pristojbin in taks, dolžnih za podeljeno koncesijo in za izdatbo te dopustnice;
- d) oprostitev od pridobnine in dohodarine, in tako tudi od vsakega novega davka, kateri bi se utegnil vvesti s prihodnjimi postavami, na trideset (30) let od dne današnjega.

§. 3.

Koncesionar je dolžen, delo železnice precej začeti, kar je moči hitro izvesti in najdalje v šestih mesecih od današnjega dne računeč dokončati, dodelano železnico precej v občno službo izročiti ter vožnjo po njej ves čas, dokler traja koncesija, nepretrgoma vzdržavati. Da bode zgornjega roka za delo držal se, dolžen je koncesionar državni upravi dati varnost, položivši primerno kavcijo v gotovem novci ali v vrednotnicah, v katerih se smejo nalagati novci varovancev.

§. 4.

Da izdela dopuščeno železnico, priteza se koncesionarju pravica razlastitve (razsvojitve) po določenih dotičnih postavnih propisov.

Ista pravica se koncesionarju dodeli tudi zastran tistih krilnih železnic, ki bi se imele narediti do posameznih obrtniških zavodov, in o katerih bi državna uprava spoznala, da jih je v javnem interesu napraviti.

§. 5.

Koncesionarju se je ob delu in rabi dopuščene ceste držati tega, kar ustanavlja to odpustno pismo, in dopustilnih uvetov, ki jih postavi trgovinsko ministerstvo, ter tudi tega, kar velevalo semkaj meréči zakoni in ukazi, zlasti železnocestni dopustni zakon od 14. septembra 1854 (Drž. zak. št. 238) in železnocestni vršbeni red od 16. novembra 1851 (Drž. zak. od l. 1852 št. 1) in pa zakonov in ukazov, kateri se morebiti pozneje dadó.

Kar se pa vožnje same tiče, odpuščajo se varnostne naredbe propisane v redu železnocestne vožnje in dotičnih dodatnih ukazih v toliko, kolikor se bode z ozirom na znižano maksimalno brzino trgovinskemu ministerstvu zdelo, da se smejo, ter bodo na to stran veljali dotični posebni propisi, ki jih izdá trgovinsko ministerstvo.

§. 6.

Transporti vojakov naj bodo po znižanih tarifnih cenah, in to po tistih določenih o tem ter o polajšilih potujočim vojakom, katera ta čas veljajo pri priv. avstrijski severno-zahodni železnici.

Ta določila obsežajo tudi deželno brambovstvo obeh državnih polovic, tirolske deželne strelce, in to ne samo ob potovanji na račun državne blagajnice, nego tudi ob službenem potovanji na svoj račun k vajam v orožji in priglednim zborom, potem vojaško stražno krdelo civilnih sodišč Dunajskih, žandarstvo, ter po vojaški osnovano finančno in varnostno stražo.

Koncesijonar se zavezuje, pristati na dogovor med avstrijskimi železno cestnimi društvi ukrenen o nabavi in imetji opravnih reči za vojaške Transporte in o vzajemnem pomaganji z vozili ob večjih vojaških transportih, potem na organska določila in na služabni propis o bojnih železnocestnih oddelkih, ter tudi na potlejšnji, 1. junija 1871 obveljavši dogovor o transportu takih bolnikov in ranjencev, katere je ležeče prevažati ob troških vojaške blagajnice.

Tako je tudi dolžan pristati na dogovor, katerega je z železnocestnimi društvi ukreniti o vzajemnem pripomaganji z osebjem ob velikih vojaških transportih in na propis o vojaških transportih po železnicah.

Te dolžnosti koncesijonar ima samo v toliko, kolikor se njih izpolnjevanje z ozirom na drugotnost te železnice in na polajšila vsled tega dodeljena gledé naprave, opreme in cele vršbe zdi biti zvršljivo, o čemer razloka pristoji trgovinskemu ministerstvu.

§. 7.

Dopustna doba in z njo vred v §. 9. lit. b) železnocestnega dopustnega zakona, izrečena obramba proti napravi novih železnic se ustanavlja na devetdeset (90) let, šteječ od današnjega dneva, in mine po tem roku.

Državna uprava sme tudi izreči, da je koncesija izgubila svojo moč, ako se ne bi dostal rok, v §. 3 ustanovljen začetku in zvršetku delanja in začetku ter vzdržbi vožnje, in bi se prestop roka ne mogel opravičiti v zmislu §. 11^{ga}, lit. b) železnocestnega dopustnega zakona niti ne posebno s političnimi ali novčnimi krizami.

§. 8.

Državna uprava si prihranja pravico, da more vselej koncesijonirano železnico, ko bode dodelana in v službo izročena, odkupiti za odškodnino v gotovem, ki jo dá koncesijonarju.

Da se določi odkupščina, sešteje se letni čisti dohodki, kar jih je podjetje imelo v poslednjih sedmih letih pred samim odkupom; od tega se odbijejo čisti dohodki dveh najslabjših let in povprečni čisti dohodek ostalih petih let se izračuni.

Ako bi vendar tako najdeni srednji čisti dohodek ne dosegel vsaj letnine potrebne za obresti po 5°/_o imenske napravne glavnice, ki jo je dovolila državna uprava, in za nje odplačilo — tedaj se ta letnina vzame kot čisti donos odmeri odkupščine v podlogo.

To velja tudi za slučaj, če se železnica odkupi pred sedmim letom. Odškodba naj se po izboru državne uprave dá ali v renti, enaki zgornjemu srednjemu, odnosno minimalnemu donosu, ki naj se koncesijonarju v dobi še

ostali koncesije poluletno, plačuje, ali pa z enkratnim plačilom tistega iznosa, ki je primeren kapitalni vrednosti računsko najdeni na temelji petodstotnih obresti poluletnih rent, kar jih do iztečaja koncesije za izplačilo dospe.

Po cifri določeni kapital v napravo potrebuje odobrenja državne uprave.

Ako bi po izteku prvega gospodarstvenega leta bilo treba še drugih novih stavb, ali bi se pomnožile vozne oprave in vozila, smejo se dotični troškovi prišteti napravnemu kapitalu, ako je državna uprava privolila v gori omenjene nove stavbe ali v pomnožitev voznih oprav, in če se troškovi ti, kakor veljaj, izkažejo.

Po odkupu železnice in z dnem tega odkupa pride država izplačavši odkupščino brez drugega vračila v last in užitek te tukaj koncesijonirane železnice z vsemi prej omenjenimi dotičnimi rečmi, naj bodo premične ali nepremične, tudi vozilnega parka in zaloge materijala.

§. 9.

Ko mine dopustilo in tist dan, kadar mine, preide na državo brez vračila neobreménjena svojina in užitek dopuščene železnice, in vse premične in nepremične pritikline, tudi vozilnega parka in zalog materijala (§. 8).

Ako to dopustilo mine, ter tudi, ako se odkupi železnica (§. 8), ostaja koncesijonarju last rezervnega zalog napravljenega iz lastnih dohodkov podjetja in kar ima denarjev terjati, po tem last posebnih del in poslopij napravljenih ali pridobljenih iz lastnega imetka, katere je sezidal ali si pridobil vsled pooblastila od državne uprave z izrečnim pristavkom, da ne bodo pritiklina železnici.

§. 10.

Državna uprava ima pravico, uveriti se, da so dela železne ceste ter tudi vršbena oprava, po vseh delih namenu primerna in trdno narejena, in ukazati, da se napake na to stran odvrnejo in oziroma odpravijo.

Tudi ima državna uprava pravico, po komisarijih pregledovati gospodarjenje.

Za tu ustanovljeno nadziranje železnocestnega podjetja koncesijonar ne plačuje v državno blagajno povračila, takisto se on odvezuje dolžnosti, izrečenih v §. 89 reda železnocestne vožnje od 16. novembra 1851 (Drž. zak. od l. 1852 št. 1) gledé povračila večjih troškov, ki bi se nabrali po policijskem ali gospodarstvenem nadzoru, in gledé dolžnosti, zastonj nabaviti in vzdržavati uradne prostoriije.

§. 11.

Državni upravi se dalje prihranja pravica, ako bi se poleg vsega poprejšnjega svarila po večkrat prelomile ali opustile dolžnosti, naložene v dopustnici, ali v zakonih, poprijeti se naredeb, primernih zakonom ter po okolnostih — še predno izteče koncesija, izreči da je ista ugasnila.

Resno opominjaje vsacega, da ne dela zoper to, kar ustanovljuje le-ta dopustnica, in dodeljujoč koncesionarju pravico, zastran izkazne škode pred Našimi sodišči zahtevati odméne, dajemo vsem oblastvom, katerih se tiče, trdno povelje, naj ostro in skrbno čujejo nad to dopustnico in vsem tem, kar se v njej ustanavlja.

V dokaz tega izdajemo to pismo, naudarjeno z Našim večjim pečatom, v Našem cesarstva glavnem in prestolnem mestu na Dunaji, tri in dvajsetega dne meseca januarja, v letu po odrešnji sveta tisoč osem sto osemdesetem drugim, Našega cesarjevanja tridesetem četrtem.

Franc Jožef s. r.

Taaffe s. r.

Pino s. r.

Dunajewski s. r.

28.

Ukaz ministerstva notranjih reči v domembi s trgovinskim ministerstvom od 28. februvarja 1882,

s katerim se izdajó varnostno-policijska določila zastran prodajanja celuloidnih stvari na drobno, zastran hranjenja celuloida in celuloidnih stvari in zastran vožnje takih reči.

Ker se iz nitriranega rastlinskega vlakna ali takemu vlaknu kemijsko podobnih tvarin narejani zdelek, kakersšen se nahaja pod različnimi imeni, kakor: celuloid, parkesin, ebuznin, ceralit, cellhorn, hornit, durit itd., dá mnogoterno uporabiti v izvod različnega trgovinskega blaga in ker je le-to blago močno razširjeno, potreba je občinstvo, — da bode znalo take reči s primerno opreznostjo rabiti, — opozoriti na to, da se te stvari rade vnemajo, da je ogenj, kadar se jih vname po večja množina, težavno pogasiti in da tedaj spadajo iste med tako robo, katera je zastran ognja prav nevarna.

Ob enem spoznava ministerstvo notranjih reči po domembi s trgovinskim ministerstvom, — pridržujoč si druga zaukazila s ozirom na napredke obrtnosti, ki bi v tem predelu prišli na dan, — za dobro, ukazati naslednje:

1. Iz celuloida ali iz drugače poimenovanih enakih tvarin narejeno robje (perilo) in otrokom v rabo služeča roba, kakor so otročje igrače, lišpovina, glavniki it. ne sme se prodajati občinstvu.

2. Prepovedano je reči iz celuloida ali iz enake če tudi drugače imenovane tvarine uporabljati v dekoracijo po javnih prostorijah.

3. Trgovci, kateri prodajó samostalno iz gori omenjene tvarine narejeno robo, imajo dolžnost, te reči v razstavnica in prodajavnicah oskrbeti z napisom „Celuloidni predmeti“.

4. Obrtniki, kateri celuloid ali enake, če tudi različno imenovane tvarine in iz njih narejeno blago v promet dajó ali v svojih delovnicah držé, dolžni so

hraniti jih z opreznostjo ali previdnostjo, kakersne je potreba pri stvaréh zastran ognja nevarnih.

5. Za prevažanje gori omenjenih predmetov veljajo propisi, dani za tako blago, katero je zarad ognja nevarno.

Kdor bi zgornjih zaukazov ne izpolnjeval, zapadel bi kazni po veljajočih zakonitih določilih.

Ta ukaz pride v moč štiri tedne, računeč od dne, katerega bode razglašen.

Taaffe s. r.

Pino s. r.

29.

Ukaz ministerstev za notranje reči in trgovino od 1. marcija 1882,

o uporabi tlačnih aparatov pri obrtnem točenju piva (ola).

Pomislivši na to, da vzduhotlačni aparati (pnevmatični pivotlačni aparati), pri točenju piva pogostoma rabljeni, če niso primerno narejeni ali postavljeni in če se z njimi zanikarno ravna, pivu dajo svojstva, vsled katerih utegne kot živilo in hranilo postati manj vredno in celo zdravju škodljivo, in da te naopake izvirajo samo iz nepopolne naprave orodja, ki je sicer samo na sebi primerno ali koristno, ali iz zanikarne rabe istega; pomislivši dalje, da tudi drugi pivotlačni aparati v zdravstvenem oziru potrebujejo posebne pripažnje, spoznali sta ministerstvu notranjih reči in trgovine za dobro, dovprašavši vrhovni zdravstveni svet, gledé uporabe teh aparatov v krčmah, kjer pivo točijo, in v gostilnicah ukazati naslednje:

1. Vsak krčmar, kateri v svojem obrtu pivotlačene aparate rabi, dolžan je obrtovnemu oblastvu to naznaniti.

2. Delo obrtovnega oblastva je, — in to, ako ní ob enem občinsko oblastvo, privzevši občinskega župana, — pretehtati, če tist aparat ustreza niže stoječim zahtevom ali potrebščinam, ter po najdenji določiti, sme li se aparat rabiti ali ne.

Ako ní pomiselka, naj se zglasitelju dovoli rabiti aparat s tem, da mora po tanko držati se previdnosti, kakor zapoveduje ta ukaz.

Če je kak pomislek, naj se dovoljenje ne dá nego z uvetom, da bode ta pomislek odstranjen.

3. Vzduhotlačni (zrakotlačni) aparati, ki se smejo dopustiti pri točenju piva, morajo ustrezati naslednjim zahtevom:

a) Tlačni aparat mora se postaviti takó, da mu se more vsegdar čisti vzduh ali zrak dovajati. Ako torej kraj, kjer stoji aparat, ní takšen, da bi uže sam na sebi dajal varnost na to stran, mora zračna sesaljka biti zvezana s sesalno cevjo, dopeljana do mesta, katero po svoji leži zagotavlja, da bode aparat vzprijemal ali vpijal čistega zraka. Ustje na plano napeljane sesalne cevi ne

sme nikjer in nikoli stati nižje, nego 2 metra nad tlemi. Ustje to mora imeti snemljivo, s sitom pokrito lijasto priredbo, ki je z bombažem opravljena takó, da more samo čist zrak brez prahu in pare v vetreni kotel (vetrenik) prihajati. Bombaž je po potrebi, a vsekakor vsakih 14 dni obnavljati.

- b) Med sesaljško in vetrenikom mora biti nameščen pripraven nabirač za olje kateri ima odtočno pipo.
- c) Da pivo ne more iz soda nazaj v vetrenik, bodi na pripravnem mestu primerna naprava (vzvratna zaklopnica).
- d) Napeljane cevi, kolikor prihaja pivo v dotiko z njimi, smejo biti samo iz čistega kositera ali cina (kateremu je 1 odstotek svinca največ primešan) ali pa iz stekla; premer cevi teh imej najmanj 10^{mm}. Kadar se rabijo cevi iz kositera, mora biti na mestu opazovalcu lahko dostopnem 0.5 metra dolga steklena cev vtaknjena, da bode moči z nje hitro prigledovati, če je dovod čist.

Pivna ali pivovodna cev mora na svojem najnižjem mestu imeti pipo, skozi katero je moči, kadar vršenje obrta prenehá, odtočiti pivo, kar ga je v njej.

Da bodo in ostanejo zvezna mesta ali stikališča napeljanih cevi in na neizbežnih zavinkih gosta ali nepropustljiva, smejo se rabiti kaučukove cevi; ali le te morajo biti narejene iz čistega kaučuka, kateri ní s kovinskimi solmi izdelovan.

- e) Zarad uravnavanja (upravljanja) zračnega tlaka mora se blizu točilne pipe namestiti indikator (naponomer). Zračni tlak naj se utesnjuje na pretlak ene atmosfere največ.
- f) Ogljično (ali ogljenčevo) kislino v tlačilo namesto zraka (vzduha) rabiti dopuščeno je samo na posebno dovoljenje obrtovnega oblastva in to dovoljenje naj se daje samo tedaj, kadar je zagotovljeno, da se ogljična kislina po znatelskem načinu izvaja in očiščuje. Tudi na take tlakovne aparate naj se uporabljajo nalično ista določila kakor za vzduhotlačne, izimši točko a).
- g) Posamični deli pivotlačnih aparatov in sešebno pivodovodne cevi morajo se vsegdar v čistoti ohranjati

Očiščanje naj se opravlja s tem, da se propustí vodna para ali pa vroča voda (krop) ali 2-odstotna raztopina sode in pozneje proplakne z vodo, ter je to delo vselej dotle nadaljevati, dokler voda, s katero se aparat preplakuje, čista ne odteka.

Ako za čistilo ní druge primernejše priprave, naj se aparat takó očiščuje, da se iz soda, napolnjenega s kropom ali raztopino sode, tekočina s pomočjo zračne sesaljške goni skoz pivovodne cevi in da se po tem takisto tudi z mrzlo vodo preplakuje.

4. Pivotlačni aparati, kateri — ne rabeč za tlačilo zraka niti ogljične kisline, — pivo do točilne pipe dovajajo ter zraku branijo, da med točenjem ne more dostopati k pivu, bivajočemu v aparatu, morajo — kar se robe, iz katere so narejeni, in njih naprave same tiče, — biti takšni, da se onemogoči vsaka onesnažba sešebno s kovinami zdravju škodljivimi in vsaka pivu kot živilu kvarljiva izpridba vsled njihove rabe.

Tudi morajo taki aparati imeti to svojstvo na sebi, da dopuščajo popolno očiščenje vseh njihovih delov, kateri prihajajo v dotiko s pivom.

Aparat je treba izplakniti in osnažiti po vsakokratnem izpraznjenji piva, kar ga je imel v sebi, in tako tudi dovodno cev, katera drži k točilni pipi.

V prevajanje piva iz soda v tlačni aparat smejo se rabiti samo taki mehovi ali take cevi, da se po njih prehajajoče pivo ne onečisti s kovinami, ki zdravju škodujejo.

Sosebno ne smejo se v to uporabljati cevi iz svinca, bakra, žolte medi (mehsinga), cinka niti kaučukovi mehovi, ki so s težkimi kovinskimi okisi (oksidi) vulkanizirani.

Če kateri krčmar ima te vrste tlačni aparat, dolžan je tudi naznaniti to obrtovnemu oblastvu, in le-to oblastvo postopaj s tem naznanilom pripodobno, kakor je pisano pod točko 2, in če najde kak pomislek, naj ga ukaže odstraniti.

5. Obrtovna oblastva in občinska županstva naj z večkratnimi ogledi pazijo na to, da se bodo zgornja določila potanko izpolnjevala.

S prestopniki ravnati je po ministerskem ukazu od 30. septembra 1857 (Drž. zak. št. 198) in kjer bi treba bilo, po določenih §^{tu} 138 b) in c) obrtovnega reda.

Ako kdo po večkrat zanemari zgoraj dana ukazila, vzeti mu je podeljeno dovoljenje za rabo aparata, a če je nemarnost debela (groba), vzame naj se mu tudi uže o prvem prestopku.

Preklicavši komu to dovoljenje naj obrtovno oblastvo naredi, česar je treba, da si uspeh preklica zagotovi.

Taaffe s. r.

Pino s. r.